

УДК 504:930.85(477.41)

**ЧОРНОБИЛЬСЬКА ЗОНА ВІДЧУЖЕННЯ: ВІД
ТЕХНОГЕННОЇ ТРАГЕДІЇ ДО
МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОСТОРУ ПАМ'ЯТІ**

Зінченко К. Є., Новікова А. В.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: zincenkokata6@gmail.com, avikova1208@gmail.com

Чорнобильська катастрофа 1986 року стала не лише найбільшою техногенною трагедією XX століття, але й важливим маркером у сучасному науковому та культурному дискурсі. Після 2020 року дослідження Чорнобиля дедалі більше набувають міждисциплінарного характеру, поєднуючи історію, соціологію, культурологію та екологію.

У науковому середовищі Чорнобиль розглядається як глобальний виклик, що актуалізує питання екологічної безпеки та суспільної пам'яті. Згідно з аналітичними матеріалами Українського інституту національної пам'яті, катастрофа стала предметом нових студій, які поєднують гуманітарні та природничі науки.

Культурні практики після 2020 року демонструють активне переосмислення трагедії. Виставка «Чорнобиль. Подорож» у Києві стала прикладом інтеграції мистецтва та історії, де катастрофа постала як культурний феномен, що формує ідентичність поколінь. Подібні проєкти сприяють утвердженню Чорнобиля як символу пам'яті та осмислення минулого [2].

Туристичний вимір Чорнобиля набув особливого значення у контексті «темного туризму». Зона відчуження стала простором культурного туризму, де поєднуються інтерес до історії, екології та постіндустріальних ландшафтів. Дослідження Ковальчука показують, що відвідування Чорнобиля сприяє формуванню критичного ставлення до технологічних ризиків та усвідомленню цінності екологічної безпеки [1].

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що після 2020 року Чорнобильська зона відчуження остаточно трансформувалася з ізольованої території «відчуження» на динамічний простір інтелектуальної та культурної рефлексії. Сучасні дослідження та суспільні практики демонструють

зміщення фокусу з пасивної жалоби на активне вивчення уроків стійкості, де досвід подолання катастрофи стає фундаментом для нової екологічної етики. Таке мультидисциплінарне осмислення дозволяє розглядати Зону не лише як пам'ятку минулого, а й як стратегічний ресурс для формування безпечного майбутнього в умовах глобальних технологічних та кліматичних викликів. Ця еволюція сприйняття підтверджує, що Чорнобиль залишається живим символом, який продовжує генерувати актуальні сенси для сучасного українського та світового співтовариства.

Список літератури:

1. Ковальчук А. С. Темний туризм як інструмент формування екологічної свідомості. *Вісник КНУКиМ. Серія: Туризм*. 2021. Т. 4, № 1. С. 45-58.

10. Чорнобиль: Переосмислення / за ред. В. М. Тиліщак. Український інститут національної пам'яті. Київ : Пріоритети, 2021. 84 с.

УДК 338.48-6:17:316.7(477.41)

**ТЕМНИЙ ТУРИЗМ У ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ: ЕТИЧНІ
ВИКЛИКИ ТА РОЛЬ У ЗБЕРЕЖЕННІ
СУСПІЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ**

Іщенко Ю. Ю., Єпик Л. І.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: sisenko961@gmail.com, larusyabarabash2017@gmail.com

Темний туризм у Зоні відчуження є складним соціокультурним явищем, що поєднує інтерес до місць трагедій із потребою осмислення історичних подій та збереження суспільної пам'яті. Чорнобильська зона, сформована внаслідок аварії на атомній електростанції, поступово стала одним із найбільш відомих об'єктів темного туризму у світі, привертаючи увагу відвідувачів, дослідників та представників різних культурних середовищ.

Сутність темного туризму полягає у відвідуванні місць, пов'язаних із трагічними подіями, катастрофами або складними історичними процесами. У випадку Чорнобильської зони це не лише інтерес до індустриальних об'єктів чи покинутих територій,